

25 aug 2023 -08:35

Resultaten van de zomercampagne 'mystery shoppers' van de FOD Volksgezondheid: verbod op verkoop van alcohol en tabak aan minderjarigen wordt slecht nageleefd

Sinds het begin van de zomervakantie houdt de inspectiedienst consumptieproducten van de FOD Volksgezondheid een grootschalige controlecampagne in heel België op het verkoopverbod van alcohol en tabaksproducten aan minderjarigen, waarbij ze 26 minderjarige testkopers (mystery shoppers) inzette. De voorlopige resultaten zijn opvallend en doen de vraag rijzen of de huidige wetgeving wordt nageleefd.

Uit de eerste resultaten blijkt dat meer dan 70% van de handelaars bij de verkoop van tabak of e-sigaretten de leeftijdsgrens niet respecteert. Het hoogste percentage inbreuken vinden we terug bij supermarkten en tankstations (80%).

Wat betreft de verkoop van alcohol wordt het verbod op sterke drank (voor -18-jarigen) in 90% van de gevallen niet gerespecteerd. Voor bier en wijn (-16-jarigen) ligt het percentage inbreuken op 80%. Horecazaken en tankstations zijn de plekken waar alcohol het makkelijkst aan minderjarigen wordt verkocht. Daar ligt het inbreukpercentage op meer dan 90%.

Controles waren aangekondigd en strikt omkaderd

De controles worden uitgevoerd door jongeren van 15, 16 of 17 jaar, die zijn aangeworven als jobstudent door de FOD Volksgezondheid. Ze bootsen een reële situatie na, maar met respect van het verbod op uitlokking. De jongeren proberen een aankoop uit te voeren terwijl een ervaren controleur van de FOD Volksgezondheid de situatie anoniem observeert.

De jongeren moeten zich houden aan een strikt protocol: ze mogen er niet ouder uitzien, bijvoorbeeld door kledij te dragen die niet aangepast is aan hun leeftijd. Ze mogen nooit liegen, ook niet over hun leeftijd, moeten vragen beantwoorden met korte antwoorden (ja/nee) en mogen nooit druk leggen op de verkoper wanneer deze niet wil ingaan op het verzoek. Bovendien mogen de jongeren uiteraard niet overgaan tot het nuttigen van de alcohol en/of tabak.

De mystery shoppers controleren vooral supermarkten, superettes, nacht- en dagwinkels, tankstations en horecazaken.

De FOD Volksgezondheid heeft in juni alle sectorfederaties op de hoogte gebracht van deze campagne via een brief.

Gegevens verzamelen in reële situaties om preventie beter te organiseren

Alle gecontroleerde zaken ontvangen een brief met de resultaten. Voorlopig zijn er geen boetes gepland, omdat het doel van deze campagne is om het probleem in kaart te brengen en te sensibiliseren.

Dankzij de zomercampagne kan de FOD Volksgezondheid op een efficiënte manier gegevens verzamelen over de huidige situatie wat betreft leeftijdsverificaties bij de verkoop van alcohol en tabak. De inbreukcijfers van deze campagne liggen aanzienlijk hoger dan de cijfers van de gewone controles, die via observatie van de horeca- en handelszaken gebeuren.

Frank Vandenbroucke, Minister van volksgezondheid: “Uit deze cijfers is het duidelijk dat de maatregelen die we nemen in ons [alcohol-](#) en [tabaksplan](#), broodnodig zijn. Ik zal de bestaande controles dus versterken maar ik laat meteen ook onderzoeken wat nodig is om mystery shoppers niet enkel ter sensibilisering in te zetten maar ook als een effectief controlemiddel om handelaars die in overtreding zijn te beboeten. Daarnaast staan er in onze plannen ook maatregelen om de beschikbaarheid van alcohol en tabak te verlagen door de plaatsen en/of uren waar er verkocht mag worden te beperken.

Zo wordt wat alcohol betreft, de wetgeving verduidelijkt. De manier waarop de wet nu is geschreven, laat uitschijnen dat de leeftijdsgrens op 16 jaar ligt. Een uitzondering is voorzien voor sterke dranken. Ik draai die redenering om en leg de leeftijdsgrens op 18 jaar, naar analogie met de verkoop van tabaksproducten. Een uitzondering is dan wel voorzien voor bier en wijn. Een subtiele nuance, maar die wel een belangrijke impact kan hebben. Op dit moment is het vaak ook niet duidelijk waar het onderscheid ligt, waardoor verkopers en/of horecapersoneel niet altijd weten of een specifiek drankje nu al dan niet mag verkocht worden aan 16- en 17-jarigen. Met deze wetsaanpassing maken we het eenvoudiger voor iedereen om de wet na te leven.

Er komt tevens een verbod op het gratis aanbieden van alcohol in het kader van een promotiecampagne. Verder installeren we een verkoopverbod in automaten, in tankstations aan snelwegen tussen 22u en 7u (met uitzondering van wegresterants), en in ziekenhuizen voorzien we een beperkter aanbod.

Wat tabak betreft komt er een verbod van verkoop via automaten eind dit jaar. Later volgt dan ook het verkoopverbod in horeca, in tijdelijke verkooppunten (cf. festivals) en in supermarkten van meer dan 400m². Ik laat ondertussen verder analyseren hoe we de verkoop nog verder kunnen beperken zodat het aanbod steeds kleiner wordt. Voor tabak hebben we reeds voorzien dat verkopers verplicht worden om het identiteitsbewijs te vragen aan al wie tabaksproducten wil kopen en jonger lijkt dan 25 jaar.

Het vraagt van iedereen een inspanning om de gezondheid van onze jongeren te garanderen.”

Herinnering van de huidige leeftijdsbeperkingen:

- De verkoop van sterke drank is verboden aan jongeren onder de 18 jaar.

- De verkoop van bier en wijn is verboden aan jongeren onder de 16 jaar.
- De verkoop van tabaksproducten en e-sigaretten is verboden aan jongeren onder de 18 jaar

FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en
Leefmilieu
Galileelaan 5 bus 2
1210 Brussel
België
+32 2 524 97 97
<http://www.health.belgium.be>

Annelies Wynant
Woordvoester (NL)
+32 2 524 97 38
+32 485 73 44 05
annelies.wynant@health.fgov.be

Vinciane Charlier
Woordvoester (FR)
+32 475 93 92 71
+32 2 524 99 21
vinciane.charlier@health.fgov.be